

Številka: 018-082/2023-4
Datum: 31. 7. 2023

SKLEP

Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil (v nadaljevanju: Državna revizijska komisija) je na podlagi 39. in 70. člena Zakona o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja (Uradni list RS, št. 43/2011 s sprem.; v nadaljevanju: ZPVPJN) v senatu Marka Medveda, kot predsednika senata, ter Igorja Luzarja in Aleksandra Petrovčiča, kot članov senata, v postopku pravnega varstva pri oddaji javnega naročila »*Javno naročilo blaga po odprtem postopku za nakup in dobavo policijskega patroljnega čolna, št. 430-1375/2022*«, na podlagi zahtevka za revizijo vlagatelja ISKRA brodogradilište 1 d.o.o., Obala Jerka Šižgoriča 1, Šibenik, Republika Hrvaška, ki ga po pooblastilu zastopa Odvetniška družba Neffat in partnerji o.p., d.o.o., Miklošičeva cesta 18, Ljubljana (v nadaljevanju: vlagatelj), zoper ravnanje naročnika Republika Slovenija, Ministrstvo za notranje zadeve, Štefanova ulica 2, Ljubljana (v nadaljevanju: naročnik), dne 31. 7. 2023

odločila:

1. Zahtevku za revizijo se ugotovi tako, da se v celoti razveljavi postopek oddaje javnega naročila »*Javno naročilo blaga po odprtem postopku za nakup in dobavo policijskega patroljnega čolna, št. 430-1375/2022*«, v zvezi s katerim je bilo obvestilo o naročilu na Portalu javnih naročil objavljeno dne 20. 4. 2023, pod številko objave JN002318/2023-B01, v Uradnem listu Evropske unije pa dne 21. 4. 2023, pod številko objave 2023/S 079-238402.
2. Naročnik je dolžan vlagatelju povrniti stroške postopka pravnega varstva v višini 5.330,60 EUR v roku 15 dni od prejema tega sklepa, v primeru zamude skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od prvega dne po poteku roka za prostovoljno izpolnitev do plačila. Višja stroškovna zahteva vlagatelja se zavrne.

Obrazložitev:

Naročnik po odprtem postopku oddaja javno naročilo za dobavo policijskega patroljnega čolna. Obvestilo o naročilu je bilo na Portalu javnih naročil objavljeno dne 20. 4. 2023, pod številko

objave JN002318/2023-B01 (z nadaljnji popravki), v Uradnem listu Evropske unije pa dne 21. 4. 2023, pod številko objave 2023/S 079-238402 (z nadaljnji popravki).

Vlagatelj je zoper določbe dokumentacije v zvezi z oddajo javnega naročila vložil zahtevek za revizijo z dne 23. 6. 2023. Zatrjuje, da je zahteva po treh referencah določena (med drugim) v nasprotju z načelom sorazmernosti (8. člen Zakona o javnem naročanju, Uradni list RS, št. 91/2015 s sprem.; v nadaljevanju: ZJN-3), posledično pa tudi v nasprotju z načeloma enakopravne obravnave ponudnikov (7. člen ZJN-3) in zagotavljanja konkurence med ponudniki (5. člen ZJN-3). Državna revizijska komisija je po zatrjevanju vlagatelja že večkrat zavzela stališče, da je naročnik zahteva po večjem številu referenc dolžan utemeljiti (prim. npr. odločitvi v zadevah 018-028/2023, 018-298/2012), tega pa naročnik v konkretnem primeru ni storil. Naročnik se namreč v odgovoru na vprašanje, ki je bilo na Portalu javnih naročil objavljeno dne 12. 6. 2023 ob 9.23, sklicuje zgolj na domnevne pretekle negativne izkušnje, pri čemer pa ne pojasni, zakaj je za doseg cilja po pridobitvi usposobljenega ponudnika potrebno izkazati kar tri reference, kakor tudi ne, zakaj je ponudnik, ki ima eno ali dve referenci, manj usposobljen za izvedbo javnega naročila od ponudnika, ki ima tri reference. Iz navedenega tako izhaja, da naročnik zahteve po treh referencah ne uspe utemeljiti, posledično pa gre zaključiti, da je izpodbijana zahteva nesorazmerna. Da je zahteva po treh referencah določena v nasprotju z načelom sorazmernosti, v konkretnem primeru velja še toliko bolj, ker je naročnik tehnične specifikacije za predmetni čoln določil zelo natančno, zahtevane reference pa se morajo nanašati na čolne z enakimi ali podobnimi, tj. zelo natančno in ozko določenimi tehničnimi specifikacijami. Nenazadnje pa je zahteva po treh referencah nesorazmerna tudi zato, ker naročnik naroča zgolj en čoln in ne treh čolnov hkrati. Dalje je po zatrjevanju vlagatelja objektivno neopravičljiva in nesorazmerna tudi omejitev obdobja, v katerem je moral biti izveden referenčni posel (tj. do objave javnega naročila). Nobenega razloga namreč ni za izključevanje ponudnikov, ki bi zahtevani referenčni pogoj izpolnjevali v obdobju do poteka roka za oddajo ponudb. Navedeno še toliko bolj velja ob dejstvu, da je naročnik tudi vse preostale pogoje, ki jih je določil v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila, vezal na časovno točko oddaje ponudbe. Poleg tega se v skladu z ZJN-3 izpolnjevanje pogojev osnovne, ekonomske in finančne sposobnosti preverja na dan oddaje ponudbe. Na podlagi logične razlage sklepanja iz manjšega na večje (*»argumentum a minori ad maius«*) je zato potrebno šteti, da navedeno velja tudi za izpolnjevanje tehničnih in kadrovske pogojev. Navsezadnje pa je smiselno, da naročnik izpolnjevanje vseh zahtevanih pogojev preverja na isti dan, tj. na dan oddaje ponudbe. Tudi sicer iz ustaljene javnonaročniške prakse – ob upoštevanju načela transparentnosti javnega naročanja (6. člen ZJN-3) – izhaja, da se osnovna sposobnost, ekonomski in finančni položaj ter tehnična in strokovna sposobnost ponudnika določijo do enake časovne točke, tj. do roka za oddajo ponudb. Ob upoštevanju navedenega vlagatelj meni, da je naročnik referenčni pogoj vezal na specifičnega ponudnika in s tem zožil konkurenco na način, da se na razpis lahko prijavi en sam ponudnik, čeprav na trgu obstaja več gospodarskih subjektov, ki lahko izkažejo ustrezne (sorazmerne) reference, s tem pa tudi strokovno in tehnično sposobnost za izvedbo konkretnega javnega naročila. Naročnik je tako po zatrjevanju vlagatelja referenčni pogoj oblikoval v nasprotju z določbami ZJN-3, uveljavljane kršitve pa vlagatelju onemogočajo oddajo ponudbe. Glede na navedeno vlagatelj predlaga, da Državna revizijska komisija zahtevku za revizijo ugotovi in izpodbijani referenčni pogoj razveljavi, zahteva pa tudi povračilo stroškov postopka pravnega varstva.

Naročnik je z odločitvijo, številka 430-1375/2022/18 (1541-02) z dne 5. 7. 2023, zahtevek za revizijo zavrnil kot neutemeljen, posledično pa je zavrnil tudi vlagateljevo zahtevo za povračilo stroškov postopka pravnega varstva. V obrazložitvi odločitve uvodoma navaja, da je predmet obravnavanega javnega naročila namensko vodno plovilo, ki mora biti zasnovano za vsakodnevne operacije policije, sposobno plovbe v vseh vremenskih pogojih in narejeno za dolgo življenjsko dobo. Glede na navedeno je bilo za naročnika pomembno, da je izdelovalec čolna

visoko usposobljen na področju izdelave enakih ali podobnih čolnov in da jih izdeluje serijsko (tj. da izdelava večje število enakih ali podobnih čolnov v določenem številu in določenem obdobju). Naročnik je zato s postavitvijo referenčnih zahtev zasledoval cilj po pridobitvi usposobljenega ponudnika, ki je v preteklosti že izvedel primerljiva naročila (tj. v konkretnem primeru izdelava in dobava enakih ali podobnih čolnov dolžine med 12 in 18 metri, ki so v uporabi pri profesionalnih službah (policija, vojska itd.), in se po materialu ter obliki trupa ne razlikujejo od ponujenega čolna, po materialu ter obliki trupa pa imajo najmanj takšne lastnosti in karakteristike kot ponujeni čoln, razen v delih, kjer so razlike nastale zaradi specifičnosti zahtev naročnika). Ob upoštevanju navedenega je naročnik v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila (pod poglavjem »*Opis predmeta javnega naročila in zahteve naročnika*«) med drugim zahteval tudi, da mora biti čoln serijske izdelave. Splošno znano je namreč, da so glavne prednosti serijske izdelave ne le nižja cena, temveč tudi hitrejša izdelava in manjša verjetnost okvar. Sposobnost ponudnika, da izpolni zahtevo po serijski izdelavi čolnov, pa je mogoče izkazati s številom več (najmanj treh) referenc. Če bi torej naročnik zahteval zgolj eno referenco, kot to predlaga vlagatelj, ne bi mogel preveriti zahteve, ali je ponudnik že večkrat (vsaj trikrat) izdelal in dobavil primerljiv čoln, posledično pa ne bi mogel preveriti, ali je ponudnik sposoben serijske izdelave čolnov. Naročnik že ima negativne izkušnje s preteklimi naročili za nakup vodnih plovil, pri katerih ni zahteval serijske izdelave. Konkretni primer takšne negativne izkušnje je plovilo P111, ki ga je po meri – na podlagi podanih tehničnih specifikacij – izdelala tuja ladjedelnica, ki za izdelavo tovrstnega plovila ni imela referenc (slednje niso bile zahtevane). Glavna težava v zvezi s čolnom P111 je bila, da navedeni čoln ni bil serijske izdelave in se je šele ob splovitvi izkazalo, da glavni motorji niso bili ustrezni oziroma niso bili dovolj močni glede na težo in geometrijo, tj. obliko plovila. Naročnik je po različnih okvarah glavne motorje sicer zamenjal z novimi, vendar so se kasneje pojavile nove težave, ker plovilo konstrukcijsko ni bilo primerno za močnejše motorje. V izogib tovrstnim težavam je naročnik v obravnavanem primeru zahteval plovilo serijske izdelave, zahteva po serijskem plovilu pa je bila vključena tudi v dokument z naslovom »*Strategija razvoja zagotovitve plovil za potrebe pomorske policije v obdobju od 2022 do 2028*«, ki predstavlja temeljni dokument razvoja pomorske policije do leta 2028. Glede na navedeno naročnik meni, da je izpodbijani referenčni pogoj sorazmeren s kompleksnostjo predmeta javnega naročila in utemeljen z objektivno opravičljivimi razlogi. V nadaljevanju naročnik nasprotuje vlagateljevim navedbam o tem, da je omejitev obdobja, v katerem je moral biti izveden referenčni posel (tj. do objave javnega naročila), objektivno neopravičljiva in nesorazmerna. Navaja, da je v 76. členu ZJN-3 izrecno določeno, na kateri dan se ugotavlja sposobnost ponudnikov, medtem ko v osmem odstavku 77. člena ZJN-3 temu ni tako. V kolikor bi zakonodajalec želel določiti dan, na katerega se ugotavlja tehnična sposobnost iz osmega odstavka 77. člena ZJN-3, bi to zapisal v zakon (kot je to storil v 76. členu ZJN-3), pa tega v zakon ni zapisal. Upošteva se navedeno je torej potrebno zaključiti, da je zakonodajalec določitev navedenega – glede na okoliščine vsakega konkretnega primera posebej – prepustil naročniku. Posledično se izkaže, da so (tudi) revizijski očitki v zvezi z določitvijo dneva, od katerega se šteje referenčno obdobje, neutemeljeni, zato je zahtev za revizijo potrebno zavrniti.

Naročnik je Državni revizijski komisiji dne 7. 7. 2023 odstopil dokumentacijo iz postopka oddaje javnega naročila in iz predrevizijskega postopka.

Vlagatelj se je z vlogo z dne 10. 7. 2023 opredelil do navedb naročnika iz odločitve o zavrnitvi zahtevka za revizijo. V vlogi vztraja pri pravovarstvenem predlogu in pri vseh očitkih ter dokazih iz zahtevka za revizijo, poleg tega pa se dodatno opredeljuje do posameznih naročnikovih navedb. Zatrjuje, da je t. im. »serijska proizvodnja« širok pojem, ki si ga naročnik napačno razlaga. Ne obstaja namreč nikakršna strokovna podlaga, ki bi utemeljevala, da je (že) izdelavo treh enakih ali podobnih plovil mogoče opredeliti kot »serijsko proizvodnjo«. Tudi sicer »serijska proizvodnja« ni v korelaciji s kakovostjo končnega proizvoda. V kolikor bi naročnik referenčni pogoj določil zakonito in bi zahteval zgolj eno referenco, bi ponudbo nedvomno lahko oddalo več zainteresiranih ponudnikov, tako pa je naročnik v konkretnem primeru prejel le eno ponudbo.

Naročnik poskuša zahtevo po treh referencah opravičiti z negativnimi izkušnjami pri dobavi čolna P111. Četudi naročnik kot glavno težavo pri dobavi navedenega čolna izpostavlja dejstvo, da slednji ni bil serijske izdelave, pa ne gre spregledati, da naročnik, kot sam navaja, pri javnem naročilu za dobavo navedenega čolna ni zahteval niti ene same reference. Vlagatelj tudi ne oporeka »Strategiji razvoja zagotovitve plovil za potrebe pomorske policije v obdobju od 2022 do 2028«, vendar ne razume, kako je ta povezana s spornim vprašanjem, ki se nanaša na referenčni pogoj in ne na predmet javnega naročila. Dalje je po zatrjevanju vlagatelja potrebno določbo 77. člena ZJN-3 razlagati v skladu s temeljnimi načeli javnega naročanja. V kolikor bi namreč zakonodajalec naročniku res v celoti prepustil določitev referenčnega obdobja, kot to zatrjuje naročnik, bi slednjemu manipulacija z določanjem referenčnega obdobja omogočala nezakonito prilagajanje referenčnega pogoja v korist preferiranega ponudnika. Iz navedenega tako sledi, da naročnik ni uspel utemeljiti, zakaj naj bi bilo v obravnavanem primeru potrebno, da je ponudnik istovrsten posel izvedel že trikrat, še manj pa, zakaj naj bi bilo potrebno, da je ponudnik vse tri dobave opravil že pred objavo konkretnega javnega naročila, ne pa do roka za oddajo ponudb.

Po pregledu dokumentacije o javnem naročilu ter po preučitvi navedb vlagatelja in naročnika je Državna revizijska komisija odločila, kot izhaja iz izreka tega sklepa, iz razlogov, navedenih v nadaljevanju.

V obravnavanem primeru je med strankama revizijskega postopka spor glede vprašanja, ali je naročnik enega od pogojev za sodelovanje, ki se nanašajo na tehnično in strokovno sposobnost (tj. referenčni pogoj), določil v skladu z ZJN-3.

V tej zvezi Državna revizijska komisija uvodoma pojasnjuje, da lahko naročnik na podlagi prvega odstavka 76. člena ZJN-3 določi objektivna pravila in pogoje, ki jih morajo ponudniki izpolnjevati za sodelovanje v postopku javnega naročanja, ti pogoji pa se lahko nanašajo na: a) ustreznost za opravljanje poklicne dejavnosti, b) ekonomski in finančni položaj ter c) tehnično in strokovno sposobnost.

Naročnik je pri določanju pogojev za sodelovanje omejen z določili 76. člena ZJN-3. Iz drugega odstavka 76. člena ZJN-3 tako izhaja, da lahko naročnik v postopek javnega naročanja vključi le tiste zahteve, ki so potrebne za zagotovitev, da ima ponudnik ustrezne pravne in finančne zmogljivosti ter tehnične in strokovne sposobnosti za izvedbo javnega naročila, ki se oddaja. Vse zahteve morajo biti povezane in sorazmerne s predmetom javnega naročila, naročnik pa mora pri njihovem oblikovanju upoštevati tudi temeljna načela javnega naročanja. Tako mora naročnik v skladu z načelom enakopravne obravnave ponudnikov (7. člen ZJN-3) zagotoviti, da med ponudniki v vseh fazah postopka javnega naročanja in glede vseh elementov ni razlikovanja. Iz načela zagotavljanja konkurence (5. člen ZJN-3) nadalje izhaja, da javno naročilo ne sme neupravičeno omejevati konkurence med ponudniki, iz načela sorazmernosti (8. člen ZJN-3) pa, da se mora javno naročanje izvajati sorazmerno predmetu javnega naročanja, predvsem glede izbire, določitve in uporabe pogojev, zahtev ter meril, ki morajo biti smiselno povezana s predmetom javnega naročila.

V zvezi s tehnično in strokovno sposobnostjo, glede katere vlagatelj v konkretnem primeru naročniku očita kršitve, deseti odstavek 76. člena ZJN-3 določa, da lahko naročnik določi zahteve, s katerimi zagotovi, da imajo gospodarski subjekti potrebne človeške in tehnične vire ter izkušnje za izvajanje javnega naročila v skladu z ustreznim standardom kakovosti. Naročnik lahko zahteva zlasti, da imajo gospodarski subjekti zadostne izkušnje, ki jih izkažejo z ustreznimi referencami iz prejšnjih naročil.

Možna dokazila za izkazovanje tehnične sposobnosti so (taksativno) navedena v osmem odstavku 77. člena ZJN-3, v skladu s katerim lahko ponudnik tehnično usposobljenost za dobavo

blaga ali izvedbo storitve (med drugim) izkaže s seznamom najpomembnejših dobav blaga ali opravljenih storitev v zadnjih treh letih skupaj z zneski, datumi in navedbo javnih ali zasebnih naročnikov, pri čemer lahko naročnik – zaradi zagotovitve ustrezne ravni konkurence – po potrebi navede, da bo upošteval dokazila o ustreznih dobavah blaga ali opravljenih storitvah izpred več kot treh let (prim. točko b) osmega odstavka 77. člena ZJN-3).

Iz navedenih določb ZJN-3 tako izhaja, da so pogoji za sodelovanje namenjeni ugotavljanju sposobnosti ponudnikov, reference pa so dokazila, s katerimi se dokazuje izpolnjevanje pogojev za sodelovanje in s tem usposobljenost ponudnikov za izvedbo javnega naročila.

Pogojev za sodelovanje in z njimi povezanih referenc pa ne gre enačiti s tehničnimi specifikacijami predmeta javnega naročila. Tehnične specifikacije namreč določajo zahtevane značilnosti gradnje, storitve ali blaga (gl. prvi odstavek 68. člena ZJN-3), posledično pa niso namenjene ugotavljanju sposobnosti ponudnikov, temveč opredelitvi predmeta javnega naročila.

V obravnavanem primeru je naročnik predmet javnega naročila opredelil v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila, kjer je pod poglavjem »*Opis predmeta javnega naročila in zahteve naročnika*« v okviru točke »1. *Predmet javnega naročila*« (med drugim) določil:

»/.../.

Predmet javnega naročila je natančno opredeljen v tehnični specifikaciji javnega naročila (Priloge št. 3), ki je sestavni del te razpisne dokumentacije.

Čoln mora biti serijske izdelave in mora biti v celoti izdelan skladno z naročnikovimi zahtevami iz Priloge št. 3 »Tehnična specifikacija predmeta javnega naročila« (v nadaljevanju: tehnična specifikacija) in določili iz osnutka pogodbe (Priloga št. 5), ki sta sestavni del te razpisne dokumentacije.

/.../.«

Podrobne tehnične specifikacije predmeta javnega naročila je naročnik določil v »Prilogi št. 3« z naslovom »*Tehnična specifikacija čolna v zvezi z javnim naročilom št. 430-1375/2022*«, kjer je (med drugim) navedel:

»/.../.

Plovilo mora biti serijske izdelave. Za serijsko izdelavo se šteje, če so bila v obdobju zadnjih treh (3) let pred objavo predmetnega javnega naročila dobavljena najmanj tri (3) enaka ali podobna plovila dolžine med 12 in 18 metri, ki so v uporabi pri profesionalnih službah (policija, vojska, ...) ter se po materialu in obliki trupa bistveno ne razlikujejo od ponujenega plovila ter imajo najmanj takšne lastnosti in karakteristike kot ponujeno plovilo (razen v tistih delih, kjer so razlike nastale zaradi specifičnosti zahtev naročnika).

/.../.«

Pogoje za sodelovanje je naročnik v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila določil pod poglavjem »*Navodilo za izdelavo ponudbe*«, kjer je v okviru točke »8.2.2 *Tehnična in strokovna sposobnost*« med drugim navedel (gl. tudi popravek dokumentacije v zvezi z oddajo javnega naročila, objavljen na Portalu javnih naročil dne 15. 6. 2023, pod številko objave JN002318/2023-K03):

»3. Reference:

Izdelovalec čolna mora imeti najmanj 3 (tri) reference, da je v zadnjih 5 (petih) letih pred objavo predmetnega javnega naročila dobavil enake ali podobne čolne dolžine med vključno 12 in vključno 18 metri, ki so v uporabi pri profesionalnih službah (policija, vojska,...) ter se po materialu in obliki trupa ne razlikujejo od ponujenega čolna ter imajo po materialu in obliki trupa najmanj takšne lastnosti in karakteristike, kot ponujen čoln (razen v tistih delih, ko so razlike nastale zaradi specifičnosti zahtev naročnika).

DOKAZILO:

Seznam najpomembnejših izdelav in dobav čolna v zadnjih petih letih pred objavo predmetnega javnega naročila s podatki o čolnu, podatki o naročniku oziroma kupcu (naziv, kontaktna oseba, telefon, e-pošta) in o letu dobave čolna, ki jo ponudnik poda v Prilogi št. 8.«.

Vlagatelj navedeni referenčni pogoj izpodbija tako glede števila zahtevanih referenc (tj. tri reference) kot tudi glede dneva, na katerega je naročnik vezal štetje referenčnega obdobja (tj. dan objave javnega naročila oziroma, natančneje, dan objave obvestila o javnem naročilu). V zahtevku za revizijo (med drugim) zatrjuje, da je naročnik izpodbijani referenčni pogoj prilagodil določenemu ponudniku, posledično pa je konkurenco omejil na način, da se na razpis lahko prijavi en sam ponudnik, čeprav na trgu obstaja več gospodarskih subjektov, ki lahko izkažejo ustrezne (sorazmerne) reference, s tem pa tudi strokovno in tehnično sposobnost za izvedbo konkretnega javnega naročila.

Z izpostavljenimi navedbami vlagatelj naročniku očita preferiranje enega izmed (potencialnih) ponudnikov, s tem pa neenakopravno obravnavo ponudnikov in omejevanje konkurence med njimi. Vendar vlagatelj, ki zatrjuje, da je naročnik izpodbijani referenčni pogoj prilagodil določenemu (potencialnemu) ponudniku, pri tem ne navede, kdo konkretno naj bi ta preferirani (potencialni) ponudnik bil. Ker torej vlagatelj z izpostavljenim očitkom ostane le na ravni splošnih oziroma pavšalnih navedb, ki jih ne konkretizira, še manj pa dokaže, očitku o preferiranju (potencialnega) ponudnika in posledičnem razlikovanju med ponudniki ter omejevanju konkurence (na podlagi obravnavanih navedb) ni mogoče pritrditi.

Tudi sicer je Državna revizijska komisija že večkrat pojasnila, da zgolj dejstvo, da naročnik z določeno zahtevo razlikuje gospodarske subjekte, samo po sebi še ne pomeni, da je takšna zahteva diskriminatorna (prim. npr. odločitve Državne revizijske komisije v zadevah, št. 018-213/2018, 018-196/2021, 018-028/2023). V naravi same zahteve oziroma pogoja je namreč, da ponudnike razvršča na tiste, ki pogoje izpolnjujejo in zato lahko sodelujejo v postopku, ter na tiste, ki enega ali več pogojev ne izpolnjujejo in zato ne morejo sodelovati v postopku. Pravni sistem in znotraj njega pravo javnih naročil sicer varuje enakopravnost ponudnikov in zagotavljanje konkurence pri ponujanju predmeta javnega naročila, vendar pa enakopravnosti ni mogoče razumeti kot absolutne. Enakopravnost namreč ne pomeni, da mora naročnik v postopku oddaje javnega naročila vsem potencialnim ponudnikom omogočiti enak položaj. Nasprotno, naročniki so v postopkih oddaje javnih naročil upravičeni postavljati (tudi) zahteve, ki imajo za posledico razlikovanje ponudnikov, vendar le iz razlogov, ki so neposredno povezani s predmetom javnega naročila in so objektivno opravičljivi. Razlikovanje ponudnikov glede na kriterije, ki niso objektivno opravičljivi in pomenijo zlasti krajevno, predmetno ali osebno diskriminacijo, s čimer je določen gospodarski subjekt (v primerjavi z drugimi) bodisi postavljen v bistveno slabši položaj bodisi je privilegiran, ne da bi za to obstajali utemeljeni razlogi, pa po drugi strani ni dopustno (smiselno prim. tudi sodbi Sodišča Evropske unije v zadevah C-513/99 in C-195/21).

Četudi mora torej naročnik imeti za določanje pogojev oziroma zahtev, ki imajo za posledico razlikovanje ponudnikov, objektivno opravičljive razloge, pa slednjih ni dolžan navesti že v okviru

odgovorov na vprašanja potencialnih ponudnikov, objavljena na Portalu javnih naročil, kot to zmotno meni vlagatelj. ZJN-3 namreč naročniku ne nalaga, da (že) v okviru odgovorov na omenjena vprašanja utemeljuje razloge za določitev pogojev oziroma zahtev. Nasprotno, iz določb 61. člena ZJN-3 izhaja, da je namen postavljanja vprašanj prek Portala javnih naročil – posledično pa podajanja odgovorov nanje – v razjasnjevanju domnevno nejasnih določb dokumentacije v zvezi z oddajo javnega naročila in pridobivanju dodatnih informacij, potrebnih za pripravo ponudbe, ne pa v utemeljevanju razlogov za določitev pogojev oziroma zahtev (smiselno prim. tudi odločitvi Državne revizijske komisije v zadevah, št. 018-260/2017 in 018-009/2023). Iz tega pa sledi, da je naročnik razloge, ki opravičujejo določitev posameznih pogojev oziroma zahtev, dolžan navesti šele v postopku pravnega varstva, pa tudi to le v primeru, če (najprej) vlagatelj izpolni t. im. trditveno-dokazno breme in v zahtevku za revizijo zatrjuje ter dokaže dejstva, ki kažejo na to, da naročnik objektivno opravičljivih razlogov za določitev izpodbijanih pogojev ni imel.

Vendar vlagatelj v obravnavanem primeru v zvezi z zahtevanim številom referenc ne zatrjuje le, da naročnik objektivno opravičljivih razlogov za zahtevo po treh referencah ni navedel v okviru odgovorov na vprašanja na Portalu javnih naročil, temveč (po vsebini smiselno) zatrjuje tudi, da takšnih razlogov ni navedel niti v postopku pravnega varstva. Po navedbah vlagatelja je namreč zahteva po treh referencah previsoka, saj si je mogoče usposobljenega ponudnika zagotoviti tudi na podlagi manjšega števila referenc, naročnik pa za navedeno zahtevo, tako vlagatelj, ni izkazal objektivno opravičljivih razlogov, zato je ta določena v nasprotju z načelom sorazmernosti (8. člen ZJN-3), posledično pa tudi v nasprotju z načeloma enakopravne obravnave ponudnikov (7. člen ZJN-3) in zagotavljanja konkurence med ponudniki (5. člen ZJN-3). Po drugi strani naročnik (konkretizirano) ne nasprotuje revizijskim navedbam, iz katerih (po vsebini smiselno) izhaja, da je zahteva po treh referencah omejujoča, pač pa zatrjuje, da ima za izpodbijano zahtevo objektivno opravičljive razloge.

Upoštevanje navedeno je zato v nadaljevanju potrebno presoditi, ali ima naročnik za določitev zahteve po treh referencah – za katero ni sporno, da je omejujoča – objektivno utemeljene oziroma opravičljive razloge.

V tej zvezi velja pojasniti, da iz načela sorazmernosti (8. člen ZJN-3), kršitev katerega vlagatelj (med drugim) očita naročniku, ne izhaja zgolj, da morajo biti pogoji za sodelovanje povezani s predmetom javnega naročila in objektivno primerni za doseg cilja, pač pa tudi, da navedeni pogoji ne smejo presežati tega, kar je razumno nujno za doseg cilja – tj. v primeru referenčnega pogoja zagotovitev, da bo javno naročilo izvedel usposobljen in izkušen subjekt. Da bi torej naročnik v obravnavanem primeru zahtevo po treh referencah uspel utemeljiti, bi moral v postopku pravnega varstva (konkretizirano) pojasniti in dokazati, zakaj je ponudnik, ki ima tri reference, za izvedbo javnega naročila bolj usposobljen kot ponudnik, ki ima dve ali eno referenco.

Naročnik v odločitvi o zavrnitvi zahtevka za revizijo zahtevo po treh referencah najprej utemeljuje z zatrjevanimi negativnimi izkušnjami z javnim naročilom za plovilo P111. Četudi vlagatelj ne nasprotuje naročnikovim navedbam glede opisa težav s plovilom P111, zaradi česar je potrebno te navedbe šteti za nesporne, pa je že iz navedb naročnika samega razvidno, da omenjene težave niso bile posledica neusposobljenosti izvajalca javnega naročila za izdelavo plovila. V zvezi z negativnimi izkušnjami s plovilom P111 naročnik namreč izpostavlja težave z glavnimi motorji, ki – po navedbah naročnika samega – niso bili ustrezni oziroma niso bili dovolj močni glede na težo in geometrijo (tj. obliko) plovila, za močnejše motorje pa plovilo konstrukcijsko ni bilo primerno. Iz opisa težav z navedenim plovilom tako izhaja, da slednjih ne gre povezovati z izvajalcem in njegovo usposobljenostjo za izvedbo javnega naročila, temveč s tehničnimi specifikacijami navedenega plovila. Ob dejstvu, da je naročnik (in ne izvajalec javnega naročila) tisti, ki je – glede

na določbe 68. člena ZJN-3 – dolžan določiti tehnične specifikacije predmeta javnega naročila, pa okoliščine, da glavni motorji niso bili ustrezni oziroma da niso bili dovolj močni glede na težo in geometrijo (tj. obliko) plovila, ni mogoče pripisati neusposobljenosti oziroma nezadostni usposobljenosti izvajalca javnega naročila. Slednji je namreč, kot nenazadnje izhaja že iz navedb naročnika samega, navedeno plovilo izdelal po meri, na podlagi tehničnih specifikacij naročnika. Enako velja tudi za težave, ki so bile posledica dejstva, da plovilo konstrukcijsko ni bilo primerno za (nove) močnejše motorje, s katerimi je naročnik v nadaljevanju zamenjal (prejšnje) glavne motorje. Ker torej na podlagi navedb naročnika ni mogoče zaključiti, da so izpostavljene negativne izkušnje z javnim naročilom za plovilo P111 posledica neusposobljenosti oziroma nezadostne usposobljenosti izvajalca za izdelavo plovila, omenjene izkušnje ne morejo predstavljati objektivno opravičljivega razloga za zahtevo po (večji) usposobljenosti ponudnika oziroma za zahtevo po večjem številu referenc. Navedeno še toliko bolj velja ob dejstvu, da naročnik, kot že sam navaja, v postopku oddaje javnega naročila v zvezi s plovilom P111, na katerega se sklicuje pri utemeljevanju zahtevanega števila referenc, (za razliko od obravnavanega postopka oddaje javnega naročila) ni zahteval niti ene reference.

Ker je Državna revizijska komisija ugotovila, da pretekle negativne izkušnje naročnika z javnim naročilom za plovilo P111 ne morejo predstavljati objektivno opravičljivega razloga za zahtevo po treh referencah, je v nadaljevanju obravnavala navedbe strank v zvezi z zahtevo po serijski izdelavi čolna, ki jo naročnik izpostavlja kot (nadaljnji) objektivno opravičljiv razlog za določitev zahtevanega števila referenc.

Državna revizijska komisija v tej zvezi uvodoma pojasnjuje, da se zahteva po serijski izdelavi nanaša na predmet javnega naročila in kot takšna predstavlja eno izmed lastnosti zahtevanega čolna. Da je določen čoln serijsko izdelan, je torej lastnost oziroma značilnost tega čolna. To pa – glede na določbe prvega odstavka 68. člena ZJN-3 – pomeni, da zahteva po serijski izdelavi, ki jo je v konkretnem primeru v zvezi z zahtevanim čolnom določil naročnik, predstavlja eno od zahtev iz okvira tehničnih specifikacij predmeta javnega naročila.

Da se zahteva po serijski izdelavi nanaša na predmet javnega naročila in predstavlja eno izmed lastnosti zahtevanega čolna iz okvira tehničnih specifikacij, med strankama revizijskega postopka tudi sicer ni sporno. Pregled dokumentacije v zvezi z oddajo javnega naročila namreč pokaže, da je že naročnik sam zahtevo po serijski izdelavi zahtevanega čolna vključil v poglavje o opisu predmeta javnega naročila (gl. poglavje z naslovom »*Opis predmeta javnega naročila in zahteve naročnika*«, točko »1. *Predmet javnega naročila*«), nadalje pa še v poglavje o tehničnih specifikacijah (gl. »*Prilogo št. 3*« z naslovom »*Tehnična specifikacija čolna v zvezi z javnim naročilom št. 430-1375/2022*«), vlagatelj pa temu v zahtevku za revizijo (niti v vlogi z dne 10. 7. 2023) ni nasprotoval.

Nobenega dvoma torej ni, da je serijska izdelava lastnost, ki jo naročnik zahteva v zvezi s predmetnim čolnom, in se kot takšna nanaša na predmet javnega naročila, ne pa na pogoje za sodelovanje.

Četudi za sprejem odločitve v konkretni zadevi ni relevantna navedba naročnika, da je naročnik zahtevo po serijski izdelavi čolna vključil v dokument z naslovom »*Strategija razvoja zagotovitve plovil za potrebe pomorske policije v obdobju od 2022 do 2028*«, pa je po drugi strani za opredelitev predmeta konkretnega javnega naročila in posledično za presojo dopustnosti ponudb bistveno, da je naročnik takšno zahtevo vključil med tehnične specifikacije zahtevanega čolna, določene v dokumentaciji v zvezi z oddajo javnega naročila.

Državna revizijska komisija glede na okoliščine konkretnega primera – zlasti glede na opisane težave s plovilom P111, ki ni bilo serijske izdelave, pač pa je bilo izdelano po meri – lahko razume

naročnika, da v konkretnem primeru zahteva čoln serijske izdelave. Splošno znano dejstvo je namreč, da sta glavni prednosti serijske izdelave nižja cena in načeloma tudi hitrejša izdelava, kot to utemeljeno navaja že naročnik sam. Posledično se Državna revizijska komisija strinja z navedbami naročnika o tem, da se stroški razvoja in oblikovanja plovila, zagotavljanja skladnosti z regulativo ter stroški razvoja proizvodnega okolja in drugi podobni stroški v primeru plovila serijske izdelave načeloma porazdelijo med večje število kupcev oziroma naročnikov, zato navedeni stroški v konkretnem primeru ne bi bremenili zgolj naročnika, kar zanj predstavlja dodatno prednost.

Po drugi strani pa se Državna revizijska komisija ne more strinjati z naročnikovimi navedbami o tem, da je sposobnost ponudnika, da izpolni zahtevo po serijski izdelavi čolnov, mogoče izkazati s številom več (najmanj treh) referenc in da naročnik v primeru, ko bi zahteval zgolj eno referenco, ne bi mogel preveriti zahteve, ali je ponudnik že večkrat (vsaj trikrat) izdelal in dobavil primerljiv čoln, posledično pa ne bi mogel preveriti, ali je ponudnik sposoben serijske izdelave čolnov.

Iz izpostavljenih navedb namreč izhaja stališče naročnika, da je mogoče zahtevo glede serijske izdelave čolna preverjati s številom referenc. Po stališču naročnika tako ena referenca ne dokazuje serijske izdelave čolnov, enako velja tudi za dve referenci, medtem ko tri reference, kot izhaja iz navedb naročnika, (že) dokazujejo serijsko izdelavo čolnov.

Ne da bi se opredeljevala do vprašanja, ali trije izdelani čolni v obdobju zadnjih nekaj let res že pomenijo serijsko izdelavo oziroma proizvodnjo čolnov ali ne, Državna revizijska komisija izpostavlja, da se zahteva po serijski izdelavi čolna – kot ena izmed zahtev iz okvira tehničnih specifikacij čolna – ne dokazuje s številom referenc. Reference namreč niso namenjene preverjanju izpolnjevanja tehničnih specifikacij (tj. preverjanju ustreznosti ponujenega predmeta), temveč preverjanju usposobljenosti ponudnikov za izvedbo javnega naročila.

Državna revizijska komisija je tako že večkrat pojasnila, da je referenca po svoji naravi dokazilo o tem, da je ponudnik sposoben izvesti javno naročilo v zahtevanem obsegu in kvaliteti, saj z njo dokazuje, da je istovrstno gradnjo ali storitev v preteklosti že večkrat uspešno izvedel ali da je pod podobnimi pogoji že uspešno dobavil istovrstno blago. Naročnik na podlagi dokazila, da je ponudnik (vsaj) enkrat že uspešno izvedel primerljivo naročilo, lahko utemeljeno sklepa, da ima tak ponudnik ustrezno znanje in izkušnje, potrebne za izvedbo javnega naročila (prim. npr. odločitve v zadevah, št. 018-084/2019, 018-145/2019, 018-028/2023).

Ker torej reference niso namenjene preverjanju izpolnjevanja tehničnih specifikacij, serijska izdelava čolna pa je, kot že obrazloženo, ena od zahtev iz okvira tehničnih specifikacij, naročnik zahteve po serijski izdelavi čolna ne more preverjati z referencami. V kolikor bi namreč naročnik zahtevo po serijski izdelavi čolna preverjal z referencami, bi to pomenilo, da z referencami ne preverja usposobljenosti ponudnikov za izvedbo javnega naročila, kot to zmotno meni sam, pač pa ustreznost ponujenega predmeta, čemur pa reference niso namenjene.

Ob upoštevanju dejstva, da naročnik zahteve po serijski izdelavi čolna ne more preverjati z referencami, pa gre nadalje ugotoviti, da naročnik posledično tudi zahtevanega števila referenc ne more utemeljevati z navedbami, iz katerih izhaja, da s številom referenc preverja zahtevo po serijski izdelavi čolna. To pa pomeni, da naročnik, ki v konkretnem primeru zahtevano število referenc utemeljuje z navedbami glede preverjanja zahteve po serijski izdelavi čolna, s temi navedbami ne more uspeti. Glede na dejstvo, da se zahteva po serijski izdelavi čolna nanaša na predmet javnega naročila, ne pa na reference kot dokazilo o usposobljenosti ponudnikov, zahteva po serijski izdelavi ne more predstavljati objektivno opravičljivega razloga za zahtevano število referenc.

Ob umanjkanju drugih (konkretnih) navedb naročnika, ki bi utemeljevale zahtevano število referenc, tako ni mogoče ugotoviti, zakaj naj bi bil ponudnik, ki ima tri reference za izdelavo plovil, po mnenju naročnika bolj usposobljen za izvedbo obravnavanega javnega naročila kot ponudnik, ki ima dve ali eno referenco.

Nenazadnje pa velja v tej zvezi izpostaviti tudi utemeljeno navedbo vlagatelja, da naročnik – ki sicer naroča en čoln, zahteva pa tri reference – zahtevanih referenc ne pogojuje s kakovostno izvedenim referenčnim poslom. To pomeni, da bi bil ponudnik, ki je sicer že trikrat nekakovostno izdelal in dobavil primerljiv čoln, po mnenju naročnika usposobljen za izvedbo obravnavanega javnega naročila, medtem ko ponudnik, ki je takšen čoln kakovostno izdelal dvakrat, za izvedbo javnega naročila ne bi bil usposobljen. Takšnemu stališču pa je po oceni Državne revizijske komisije težko pritrditi.

Upošteva je navedeno in upošteva je dejstvo, da naročnik drugih argumentov, ki bi opravičevali postavitev zahteve po treh referencah, ni navedel, se izkažejo za utemeljene vlagateljeve navedbe o tem, da je naročnikova zahteva glede števila referenc oblikovana v nasprotju z načelom sorazmernosti (8. člen ZJN-3), saj presega to, kar je potrebno za dosego cilja oziroma za zagotovitev, da ima ponudnik ustrezne tehnične in strokovne sposobnosti za izvedbo javnega naročila, posledično pa neupravičeno neenakopravno obravnava ponudnike (7. člen ZJN-3) in neupravičeno omejuje konkurenco med ponudniki (5. člen ZJN-3).

Ker je Državna revizijska komisija nezakonitost zahteve po treh referencah ugotovila že na podlagi obravnavanih navedb, v nadaljevanju ni presojala revizijskih očitkov o tem, da je navedena zahteva nezakonita (tudi zato, ker naj bi bila oblikovana v nasprotju z določili 76. in 77. člena ZJN-3. Ti očitki so bili namreč usmerjeni v utemeljevanje že ugotovljene kršitve (tj. nezakonitost navedene zahteve), zato na drugačno odločitev Državne revizijske komisije ne bi mogli več vplivati, vlagatelj pa za njihovo obravnavo posledično ne izkazuje pravnega interesa.

Državna revizijska komisija je v nadaljevanju presojala še navedbe strank o tem, ali je naročnik dan, na katerega je vezal štetje referenčnega obdobja (tj. dan objave predmetnega javnega naročila oziroma dan objave obvestila o predmetnem javnem naročilu), določil v skladu z ZJN-3.

Vlagatelj v tej zvezi (med drugim) zatrjuje, da se v skladu z ZJN-3 izpolnjevanje pogojev osnovne, ekonomske in finančne sposobnosti preverja na dan oddaje ponudbe. Na podlagi logične razlage sklepanja iz manjšega na večje (*»argumentum a minori ad maius«*) je zato po mnenju vlagatelja potrebno šteti, da navedeno velja tudi za izpolnjevanje tehničnih in kadrovskih pogojev. Navsezadnje pa je smiselno, zatrjuje vlagatelj, da naročnik izpolnjevanje vseh zahtevanih pogojev preverja na isti dan, tj. na dan oddaje ponudbe, navedeno pa po mnenju vlagatelja potrjuje tudi javnonaročniška praksa. Omejitev obdobja, v katerem je moral biti izveden referenčni posel (tj. do objave javnega naročila), je zato po zatrjevanju vlagatelja nezakonita. Nobenega razloga namreč ni za izključevanje ponudnikov, ki bi zahtevani referenčni pogoj izpolnjevali v obdobju do poteka roka za oddajo ponudb.

Državna revizijska komisija na podlagi izpostavljenih navedb ugotavlja dvoje. Prvič, da vlagatelj ne razlikuje med dnevom, na katerega se ugotavlja izpolnjevanje referenčnih pogojev, ter med dnevom, od katerega se šteje referenčno obdobje, četudi omenjenih časovnih točk po vsebini ne gre enačiti.

In drugič, da si vlagatelj – upošteva je pri tem dejstvo, da omenjenih časovnih točk ne gre enačiti – z izpostavljenimi navedbami ne prizadeva za drugačno določitev dneva, na katerega se ugotavlja izpolnjevanje referenčnega pogoja, temveč se zavzema za to, da bi naročnik štetje referenčnega obdobja vezal na dan poteka roka za oddajo ponudb (in ne na dan objave obvestila

o javnem naročilu). Drugače povedano to pomeni, da si vlagatelj prizadeva za to, da bi se zahtevano petletno referenčno obdobje, v katerem so morali biti v skladu z zahtevo naročnika izvedeni referenčni posli, štelo od dneva poteka roka za oddajo ponudb (in ne od dneva objave obvestila o predmetnem javnem naročilu, kot je to določil naročnik).

Vlagateljeve navedbe je potrebno presojati z vidika osmega odstavka 77. člena ZJN-3. Ta v točki b) določa, da lahko gospodarski subjekt tehnično sposobnost med drugim izkaže tudi s seznamom najpomembnejših dobav blaga ali opravljenih storitev v zadnjih treh letih, po potrebi pa tudi izpred več kot treh let.

Ob upoštevanju navedenega Državna revizijska komisija ugotavlja, da osmi odstavek 77. člena ZJN-3 ne določa časovne točke, na katero bi moral naročnik vezati štetje referenčnega obdobja. To pa pomeni, da je – ob upoštevanju zahteve po povezanosti in sorazmernosti s predmetom javnega naročanja – diskreciji naročnika prepuščeno, da določi, na katero časovno točko bo vezal štetje referenčnega obdobja. Ker torej ZJN-3 ne zahteva, da bi moral naročnik štetje referenčnega obdobja vezati na dan poteka roka za oddajo ponudb, za kar si prizadeva vlagatelj, naročniku ni mogoče očitati kršitve, ker je v konkretnem primeru štetje referenčnega obdobja vezal na dan objave obvestila o javnem naročilu. Posledično se za neutemeljene izkažejo navedbe, s katerimi si vlagatelj (ob sklicevanju na različne metode razlag in javnonaročniško prakso) prizadeva, da bi naročnik v konkretnem primeru štetje referenčnega obdobja vezal na dan poteka roka za oddajo ponudb.

Vlagatelj naročniku očita tudi, da (v postopku pravnega varstva) ni navedel objektivno opravičljivih razlogov za zahtevo po štetju referenčnega obdobja od dneva objave obvestila o javnem naročilu, posledično pa je ta po zatrjevanju vlagatelja oblikovana v nasprotju z načelom sorazmernosti (8. člen ZJN-3).

V tej zvezi Državna revizijska komisija ugotavlja, da vlagatelj, na katerem je (najprej) trditveno-dokazno breme v zvezi z zatrjevanjem in dokazovanjem očitanih kršitev (prim. prvi odstavek 15. člena ZPVPJN), slednjega ni izpolnil in v zahtevku za revizijo ni navedel konkretnih dejstev, na podlagi katerih bi bilo mogoče zaključiti, da je izpodbijana zahteva oblikovana v nasprotju z načelom sorazmernosti. Ker torej vlagatelj v zahtevku za revizijo ni konkretizirano pojasnil, zakaj meni, da izpodbijana zahteva nasprotuje načelu sorazmernosti, je v tej zvezi podane navedbe vlagatelja potrebno šteti za neutemeljene.

Ob upoštevanju navedenega Državna revizijska komisija ne more pritrditi vlagatelju, da je naročnik s tem, ko je štetje referenčnega obdobja vezal na dan objave obvestila o javnem naročilu, kršil določbe ZJN-3.

Takšnega zaključka ne morejo spremeniti navedbe vlagatelja o tem, da bi bilo naročniku v primeru, ko bi mu zakonodajalec res v celoti prepustil določitev referenčnega obdobja, omogočeno nezakonito prilagajanje referenčnega pogoja v korist preferiranega ponudnika. Ne gre namreč spregledati, da si vlagatelj prizadeva, da bi naročnik štetje referenčnega obdobja vezal na dan poteka roka za oddajo ponudb, rok za oddajo ponudb pa je v skladu s 74. členom ZJN-3 mogoče (tudi večkrat) podaljšati. Četudi torej vlagatelj v zvezi z naročnikovo diskrecijo pri določanju časovne točke, od katere se šteje referenčno obdobje, izraža bojazen glede morebitnega prilagajanja referenčnega pogoja v korist preferiranega ponudnika, si po drugi strani sam prizadeva za določitev štetja referenčnega obdobja od dneva poteka roka za oddajo ponudb, tj. od dneva, za katerega (že) ZJN-3 naročniku omogoča, da ga (s podaljševanjem roka za oddajo ponudb) spreminja.

Ob upoštevanju vsega navedenega gre ugotoviti, da je naročnik v zvezi z zahtevo po treh referencah kršil določbe ZJN-3, zato je Državna revizijska komisija na podlagi druge alineje prvega odstavka 39. člena ZJN-3 zahtevku za revizijo ugodila. Ker je v konkretnem primeru rok za oddajo ponudb že potekel, po poteku roka za oddajo ponudb pa naročnik, glede na prvo poved iz drugega odstavka 67. člena ZJN-3, ne sme več spreminjati in dopolnjevati dokumentacije v zvezi z oddajo javnega naročila, in ob upoštevanju dejstva, da je naročnik (edino) prejeta ponudbo že odprl, je Državna revizijska komisija zahtevku za revizijo ugodila tako, da je postopek oddaje predmetnega javnega naročila razveljavila v celoti.

Skladno z drugo povedjo iz tretjega odstavka 39. člena ZPVPJN daje Državna revizijska komisija naročniku napotke za pravilno izvedbo postopka v delu, ki je bil razveljavljen. Če se bo naročnik odločil izvesti nov postopek oddaje javnega naročila, naj pri določitvi števila zahtevanih referenc pretehta, koliko referenc je glede na predmet konkretnega javnega naročila (še razumno nujno) potrebnih za zagotovitev usposobljenega ponudnika, pri tem pa naj upošteva tudi ugotovitve iz te odločitve.

S tem je utemeljena odločitev Državne revizijske komisije iz 1. točke izreka tega sklepa.

Vlagatelj v zahtevku za revizijo uveljavlja tudi povračilo stroškov postopka pravnega varstva.

Če je zahtevek za revizijo utemeljen, mora naročnik v skladu s tretjim odstavkom 70. člena ZPVPJN iz lastnih sredstev vlagatelju povrniti potrebne stroške, nastale v predrevizijskem in revizijskem postopku, vključno s takso.

Državna revizijska komisija je glede na navedeno vlagatelju na podlagi 70. člena ZPVPJN in skladno z Odvetniško tarifo (Uradni list RS, št. 2/2015 s sprem.; v nadaljevanju: OT) kot potrebne priznala naslednje opredeljene navedene stroške:

- strošek odvetniških storitev za sestavo zahtevka za revizijo v višini 9.000 točk po tar. št. 44/1 OT, kar ob upoštevanju vrednosti točke 0,60 EUR in 22 % DDV (pooblaščenca odvetniška družba je zavezanica za plačilo DDV) znaša 6.588,00 EUR,
- izdatke v pavšalnem znesku v višini 100 točk (in sicer 2 % od skupne vrednosti storitve do 1.000 točk in 1 % od presežka nad 1.000 točk), izračunane v skladu s tretjim odstavkom 11. člena OT, kar ob upoštevanju vrednosti točke in 22% DDV znaša 73,20 EUR, ter
- strošek plačane takse za predrevizijski in revizijski postopek v višini 4.000,00 EUR.

Državna revizijska komisija pa vlagatelju ni priznala stroška odvetniških storitev za sestavo vloge, z dne 10. 7. 2023, posledično pa tudi ne izdatkov za to vlogo. Ti stroški po oceni Državne revizijske komisije niso bili potrebni (peti odstavek 70. člena ZPVPJN v povezavi z osmim odstavkom istega člena), saj navedbe v omenjeni vlogi niso bile bistvene in niso pripomogle ne k hitrejši ne k enostavnejši rešitvi zadeve. Državna revizijska komisija vlagatelju tudi ni priznala priglašanih stroškov za posvet s stranko po tar. št. 43/1 OT in za pregled listin po tar. št. 43/2 OT, saj so v tar. št. 43 OT opredeljene storitve, ki niso zajete že v drugih tarifnih številkah (gre torej za samostojne storitve). Ker pa sestava zahtevka za revizijo v konkretnem primeru ni bila mogoča brez posveta s stranko in pregleda listin, gre šteti, da so navedeni stroški zajeti že v strošku odvetniških storitev za sestavo zahtevka za revizijo (ne gre torej za samostojne storitve).

Državna revizijska komisija je tako vlagatelju kot potrebne priznala stroške v višini 10.661,20 EUR. Ker pa je vlagatelj z zahtevkom za revizijo uspel le delno (tj. v delu, ki se nanaša na število referenc, ne pa tudi v delu, ki se nanaša na dan, od katerega se šteje referenčno obdobje), je Državna revizijska komisija odločila, da se vlagatelju – v skladu z doseženim uspehom v

revizijskem postopku, ki ga ocenjuje na 1/2 – povrne le 1/2 potrebnih stroškov, nastalih v postopku pravnega varstva, tj. 5.330,60 EUR (prim. drugi odstavek 154. člena Zakona o pravdnem postopku, Uradni list RS, št. 26/1999 s sprem., v povezavi s prvim odstavkom 13. člena ZPVPJN).

Državna revizijska komisija je tako vlagatelju priznala stroške v višini 5.330,60 EUR, ki mu jih je naročnik dolžan povrniti v roku 15 dni od prejema tega sklepa, v primeru zamude skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od prvega dne po poteku roka za prostovoljno izpolnitev do plačila. Višjo stroškovno zahtevo vlagatelja je Državna revizijska komisija zavrnila.

S tem je utemeljena odločitev Državne revizijske komisije iz 2. točke izreka tega sklepa.

Pravni pouk:

Upravni spor zoper to odločitev ni dovoljen.

Predsednik senata:
Marko Medved, univ. dipl. prav.,
član Državne revizijske komisije

Vročiti:

- naročniku,
- vlagatelju – po pooblaščenca,
- Republika Slovenija, Ministrstvo za javno upravo.

Vložiti:

- v spis zadeve, tu.